

Zaradi tega so se začele 1805. leta nove vojske in Francozi pridrli so, cesarsko armado na Ogersko podeč, tudi v Trst in Ljubljano ter so razpisali v obeh mestih silne vojaške davke v denarjih, vrhu tega pa še hrano in obleko za vojake.

Ali tudi mogočnega Napoleona, kateri je toliko tisoč ljudem vzel življenje, zadela je maščevalna roka božja. Božje in človeške pravice je teptal z nogami in zato ga je vse sovražilo. Po krvavej tridnevnej bitki pri Lipskem 17. 18. in 19. oktobra 1813. l. se Napoleonu sreča ni več povrnila in v odločilnej bitki pri Waterloo-u v dan 18. junija 1815. l. je bil popolnem premagan. Po tem boji odpeljali so ga na otok sv. Helene onkraj ravnika, kjer je v dan 5. maja 1821. l. v 53. letu svoje dóbe zapuščen umrl.

T.

Magij Bardija.

(Perzijska pripovedka.)

Za slavnega perzijskega kralja Dshema je bil v Pasargadah nek Bardija najmodrejši magij. A ne samó moder, tudi pobožen je bil. Prebiraje avesto, rekšj svete zakone Zaratustre, vedel je vse modrosti svetá. Nekateri so trdili, da mu je razodeva sam Ahuramazda (Ormuzd). Vsi so hodili k njemu svetá iskat, celó kraljevi svétniki so prašali poprej njega, kakó naj razsodijo kako važno zadevo, kakó naj svetujejo kralju.

„Tako je rekel Bardija,“ dejalo se je in vsak je stvoril takó, kajti Bardije magija besede so bile božje besede, besede Ahuramazde.

Kralj Dshem je razvidel, ker se je vse le takó delalo, kakor je Bardija hotel, da prav za prav ni on kralj, nego Bardija. Jezen pokliče modrega magija pred-se.

„Vsi govoré v mojem kraljestvu, da ti vse veš. Ako je to res, povej mi, kaj jaz zdaj le nameravam?“

„Mene s pota spraviti,“ odgovori magij resno.

„Kakó, da se mi upaš tedaj kljubovati in da se vender prikažeš pred mojim obličjem?“ vpraša kralj.

„Dshem, tvoja nesreča bi bila, če mene umoriš. Jaz sem tvoj rob in ležim pred teboj v prahu, umori me, če hočeš!“

Ustrašil se je kralj pri teh proroških in pretečih besedah.

„Vstani Bardija! Bodi moj brat! Polovica mojega kraljestva je tvoja.“

„Kralj, rad sem tvoj brat, tvoj prijatelj, tvoje dežele pa sam vladaj, jaz ti hočem pomagati.“

Mnogo let sta skupaj vladala kralj Dshem in modri Bardija. V Perziji ni bilo uboštva, v vednem miru so bile dežele, vojská ni bilo ni z domačimi, ni s tujimi sovražniki — kupčija in poljedelstvo sta cveteli.

„Srečna Perzija, srečni Perzijani!“ imenovali so tudi vsi drugi narodi kralja Dshema dežele in njega podložnike.

Postaral se je pa modri Bardija in prišel je dan njegovej smrti. Žalosten je bil kralj in prosil Bardijo, naj moli k Ahuramazdi in k bogu Mitri, naj tudi njemu potekó življenja dnevi ob jednom z njegovim.

„Nikari se ne pregreši takó, Dshem moj ljubi! Če Ahuramazda hoče, da življenje človekovo še ne ugasne, ne smemo ga prositi, da naj umerjemo.

Zapustiti ti pa hočem darilo, s katerim bodeš lahko vladal svoje dežele takó modro, kakor si jih vladal z mojo pripomočjo.

Zbral je tedaj Bardija vse magije ter jim naročil, naj molijo k Mitri in Ahuramazdi molitve. Ko so magiji molili tri dni in tri noči, prišel je Bardija sam v hram boga Mitre, stopil je k žrtveniku, na katerem je gorel sveti ogenj, vzel v roko zlato kupo, s katero so magiji darovali ter si dal vode naliti va-njo. Nad ognjem je držal kupo in molil. Izmolivši dolgo molitev, izlije vodo v ogenj, prinese kupo pred svoja usta in dihne va-njo trikrat.

Dolgo so molili še magiji v templji k Mitri in k Ahuramazdi. Bardija pa nese sveto kupo h kralju ter mu reče:

„Kadar bodeš hotel zvedeti kako skrivnost, kadar bodeš v dvojbi, kaj imaš stvoriti, poglej v to kupo in kar bodeš videl na dnu zapisanega, to stvari! Če ne bodeš delal takó, kakor ti bodo velevale besede kupi na dnu, kaznil te bode Ahuramazda.“

Še tist dan je umrl Bardija, Dshem je žaloval po njem. Čas pa, ki potolaži vse, potolažil je tudi kraljevo žalost po Bardiji.

Dshem je vladal svoje kraljestvo užé na deset let še po magija Bardije smrti.

Najvišji hudobnih duhov Angromanju (Ahriman) je bil nevoščljiv ljudém, da so tako srečni pod modrega Dshema vladanjem. Naredil je tedaj, da je hudobna misel šinila v glavo najstarejšemu sinu Dshemovemu Dajavku, naj svojega očeta pahne s prestola ter ga sam zasede.

V pravem času pa je Dshem zvedel vso zaroto in sklenil svojega sina Dajavka k smrti obsoditi. Prosili so sicer najznamenitejši knezi Dshema, naj prizanese sinu, a kralj se ni dal preprostiti.

Pogledal je Dshem v zlato kupo magija Bardije, a tudi tam so stale besede:

„Ne umori svojega sina!“

Angromanju pa je po noči poslal kralju Dshemu sán. Prikazal se mu je Bardija ter mu svetoval, naj to pot le drugače ravná, kakor pa mu velevalo besede na dnu svete kupe. Kralj premišlja in premišlja, kaj bi stvoril. Rad bi se maščeval nad sinom. Pokliče vse svoje magije in ker so se ti bali kraljeve jeze, če rekó, naj ne kaznuje sina, svetovali so mu, naj dela takó, kakor mu veleva sán.

Kraljevo povelje sina umoriti je bilo užé dano. Ravno so jedva odšli knezi, kateri so še jedenkrat prosili za življenje Dajavkovo, a Dshem se ni dal preprostiti, da bi preklical povelje. Vender hoče kralj pogledati še jedenkrat v skrivnostno kupo, ali tam, kder je preje stala, ni je bilo več. Teči je hotel kralj za knezi a bilo je užé prekasno, ker ravno je stopil sél pred kralja s poročilom:

„Zgodila se je, mogočni Dshem, tvoja volja! Vstajnik Dajavku je mrtev.“

Še je govoril sél te besede, kar pridere pred kralja drugi mlajši sin Dshemov, Kambudshija po imenu, z vsemi mladimi plemenitazi perzijskimi in umori svojega očeta.

Žalostno je bilo za Kambudshije v Perziji. Angromanju sè svojimi hudobnimi duhovi se je vselil mej ljudi in Ahuramazdo ter je dobre duhove sè sveta izpodrinil.